CONCELLO DE SANTIAGO
CONCELLERÍA
AREA DE SERVIZOS SOCIAIS

XUNTA DE GALICIA
IES Antonio Fraguas

BARRIO DAS FONTIÑAS

A nosa vida...en positivo? II

Vulnerabilidade social en adolescentes

1ª PARTE

8 de ABRIL

Charla sobre a lei do Menor. Arela. Programa Katorce-18.

11 h.
Centro Sociocultural das Fontiñas.
Alumnado de 4º de ESO do IES Antonio Fraguas.

21 de ABRIL

JAVIER URRA: CONFERENCIA "SER JOVEN HOY"

11 h. Centro Sociocultural das Fontiñas.
Alumnado de 6º de Primaria do CEIP Monte dos Postes e do CEIP de Fontiñas.
Alumnado de 1º de ESO do IES Antonio Fraguas.

17 h. Pazo de Congresos.
Alumnado de 6º de Primaria e alumnado de ESO dos centros educativos da cidade, previa inscripción.

INDICE

Páxs.

- Presentación 3

1. O proxecto estaba fundamentado en 4
2. E co proxecto pretendíase acadar os seguintes obxectivos 15
3. O desenvolvemento do proxecto 17
   - 3.1.- O inicio 18
   - 3.2.- A fase “PRE-“ 18
   - 3.3.- A fase “DURANTE” 20
4. A avaliación de resultados 22
   - 4.1.- Como se fixo a avaliación 23
   - 4.2.- Avaliación cuantitativa 25
   - 4.3.- Avaliación cualitativa 26
5. Coste económico do proxecto 31
6. Suxestións para vindeiras actuacións comunitarias 33
7. Amodo de resume 37
8. Anexos 39
   - 8.1.- A actividades nos medios de comunicación 40
   - 8.2.- A actividades en imaxes 66

Nota: o punto 8 vai en documentos adxuntos.

Presentación

*Dando un paso mais nas intervencións comunitarias, o IES Antonio Fraguas, o Programa Municipal Socioeducativo, o Programa Municipal de Prevención e a UTS Fontiñas (pertencentes estes tres últimos dispositivos aos Servizos Sociais Comunitarios do Concello de Santiago de Compostela), decidimos aunar esforzos para deseñar e implementar o proxecto **"A nosa vida..., en positivo?: vulnerabilidade social en adolescentes e mozos; reflexións técnicas, 2ª ed."**. Unha experiencia que recolle a testemuña da súa anterior edición, cun enfoque preventivo, coa que se quere traballar co alumnado do barrio de Fontiñas, temas da vida cotiá, relacionados con dificultades que poden atopar no proceso de crecemento persoal. Partimos da premisa que a información é a ferramenta básica para as persoas, que as pode orientar na toma de decisións, e isto é o que se pretende:*

> *... que as rapazas e rapaces saiban que hai organismos públicos que velan pola súa protección.*
>
> *... que tamén saiban que toda persoa é titular de dereitos, pero tamén de obrigas, e que isto é básico para vivir en familia e para vivir en comunidade.*
>
> *... que os actos teñen sempre consecuencias, unhas positivas, e outras, non tanto...*
>
> *... E que os erros, nalgunha ocasión, se poden reconducir, dependendo sempre da vontade persoal.*

Dada a importancia dos contidos que se traballaron, considerouse oportuno abrir a experiencia comunitaria impulsada pola rede de Fontiñas, ás restantes zonas municipais.

Vexamos nas seguintes páxinas o desenvolvemento do proxecto…

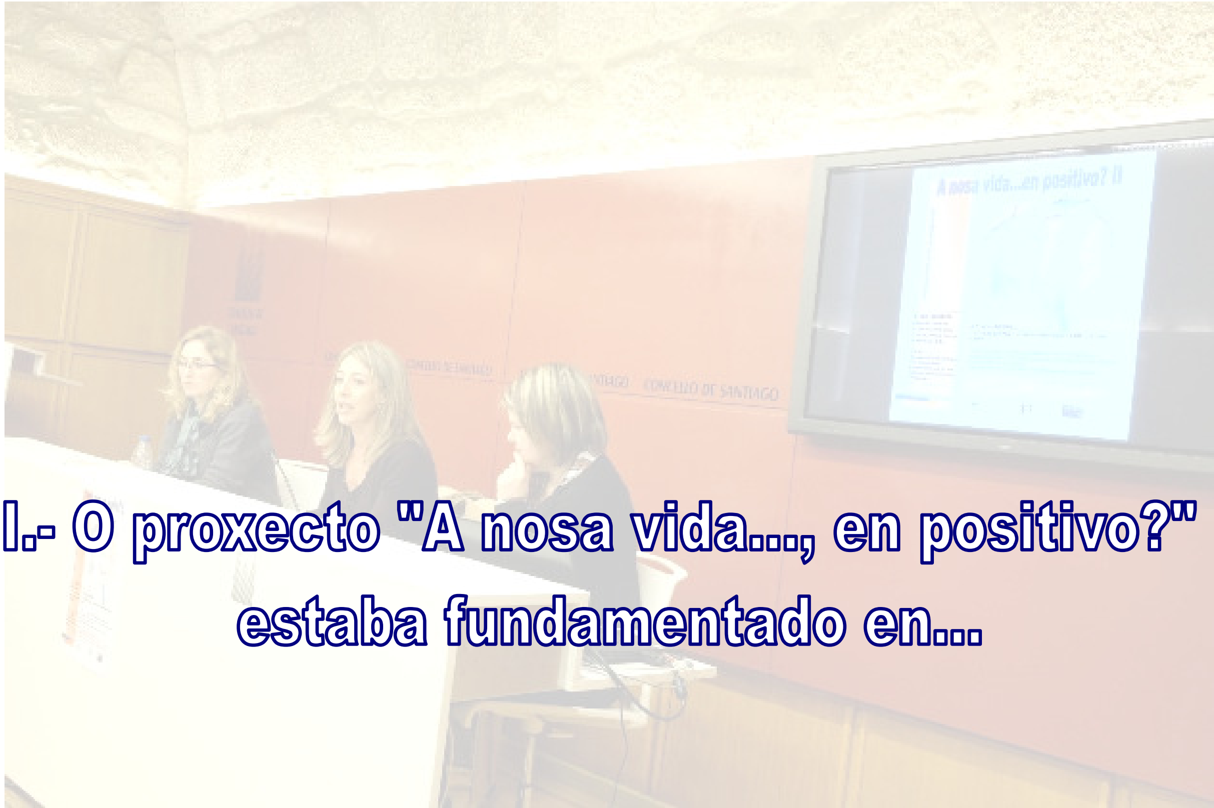

I.- O proxecto "A nosa vida..., en positivo?" estaba fundamentado en...

Dende hai mais de quince anos, as entidades socioeducativas do barrio de Fontiñas, adoptamos unha perspectiva de traballo coordinado, en rede, que non obviou a esfera asistencial (de cobertura de necesidades básicas e de facer efectivos os dereitos constitucionais que asiste a cada cidadán), pero que incide nos ámbitos preventivos e de integración.

No traballo comunitario levado a cabo, tivo especial incidencia a intervención co colectivo infantoxuvenil, polas circunstancias sociais[1] que caracterizaban á zona, e co obxectivo claro de tentar mellorar as situacións familiares e as circunstancias sociais que afectaban a este grupo de idade. Liñas de intervención dirixida sa frear o absentismo escolar e a mellorar a convivencia nas familias e no contorno comunitario foron os piares que sostiñan as xuntanza de barrio.

Pero, en vintedous anos de existencia, as características sociais do barrio experimentaron notables cambios. Segue tendo unha pirámide poboacional xove (aínda que menos), na que o reemprazo xeracional está garantizado, pero o colectivo de persoas maiores irrompe con forza no espectro social. As condicións xeográficas do barrio e a configuración urbanística son as que condicionaron e seguen condicionando a realidade social; Fontiñas caracterízase pola súa accesibilidade; aínda que todo é susceptible de melloras, si se pode afirmar que un dos barrios que reúne elementos e factores para facilitar a vida de calquera persoa que presente limitacións ou dificultades de mobilidade.

Gráfico nº 1: **Distribución da poboación do barrio de Fontiñas pola variable idade**.

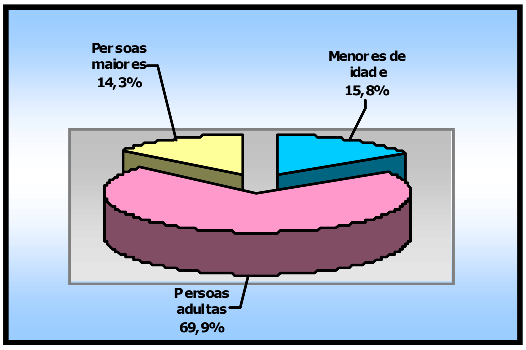

Retomando a idea expresada do párrafo anterior, o reemprazo xeneracional está garantizado (ainda que menos, con respecto aos anos anteriores) ao alcanzar o colectivo dos mais novos o 15,8 % da poboación e o dos maiores, o 14,3 %, existindo unha diferenza entre ambos do 1,5 %.

[1] *No ano 2000, estabamos a falar dunha poboación nova, moi nova, que se contrapoñía cun municipio galego que, como a maioría, se viña caracterizando por un avellentamento progresivo. Así, o evidenciaba un 25 % de poboación pertencente ao colectivo infantil e un 1,5 % de poboación maior de 65 anos. Moitas variables sustentaban esta realidade: un barrio aínda novo, con unidades de convivencia nas que os cabezas de familia contaban cunha idade que oscilaba entre os 30 e os 40 anos, familias numerosas (relacionado coa adxudicación de vivendas de promoción pública), etc. A actualidade cambiou notablemente a pirámide poboacional do barrio, pasando dun 15,8 do colectivo infanto-xuvenil a un 14,3 % do colectivo das persoas maiores, cifras moi diferentes ás sinaladas anteriormente.*

Fonte: Información facilitada polo Padrón Municipal; datos traballados dende a UTS Fontiñas, abril 2015.

Táboa nº 1: **Distribución da poboación por colectivos de idade**.

	Nº	% V
COLECTIVO INFANTO-XUVENIL[2]	1513	15,8%
PERSOAS ADULTAS[3]	6722	70,0%
PERSOAS MAIORES[4]	1371	14,3%
TOTAL	9606	100%

Fonte: Información facilitada polo Padrón Municipal; datos traballados dende a UTS Fontiñas, ABRIL 2015.

A pesar do traballo realizado, non exento de logros, si houbo casos (evidentemente os menos, e en cifras, moi pouco significativos) nos que rapazas e rapaces se "*quedaron no camiño*"; adolescentes que, froito das súas circunstancias, remataron en centros de reeducación ou, incluso, na súa maioría de idade, en centros penitenciarios.

Fontiñas, un barrio aínda novo, pero cunha importante traxectoria vital, esixe ás entidades socioeducativas da zona unha "parada no camiño", na que se puidera reflexionar sobre a realidade social do barrio, cales son as súas necesidades actuais, cales son as súas potencialidades (que tamén as hai) e cales son as liñas de intervención que deben marcar a actuación dos distintos servizos públicos e entidades sociais nos vindeiros anos. Traballar con obxectivos reais é sinónimo de rigor técnico e profesional, de eficacia e de eficiencia. Realízase así, por parte da UTS Fontiñas (pertencente aos Servizos Sociais Comunitarios), o *II Diagnóstico Comunitario*[5] da zona (ano 2012), contando coa estreita colaboración de tódalas entidades educativas, sanitarias e sociais do barrio, e dando cumprimento ao establecido no art. 11.b da Lei 13/2008, do 3 de decembro, de servizos sociais de Galicia: **a elaboración dun plan de intervención comunitario, acorde coas necesidades detectadas no diagnóstico social**.

---

[2] *O concepto de menor de idade é un concepto xurídico relativo. Menor de idade é a persoa que non alcanzou a maioría de idade, entendendo esta desde o Dereito como o momento da incorporación das persoas á plenitude da vida xurídica con plena capacidade de obrar nos campos civil-administrativo, político, laboral e penal. Dentro desta vida xurídica nos atopamos cunha dobre dimensión deste concepto, por unha parte a Constitución Española no art. 12 di «Os españois son maiores de idade aos 18 anos». Tamén no Código Civil, o art. 315 di «A maioría de idade comeza aos 18 anos cumpridos». Non é así noutros ámbitos como o penal ou o laboral, onde se establece a maioría de idade aos 16 anos. No documento que se está a elaborar, tomarase o establecido na Carta Magna e no Código Civil.*

[3] *Etapa da vida comprendida entre os 30 e os 64 anos de idade.*

[4] *A terceira idade comeza, socioloxicamente, aos 65 anos de idade; é previsible que o retraso da idade de xubilación vaia introducindo paulatinamente variacións neste concepto. A maior esperanza de vida existente no día de hoxe, fai que xa falemos de "cuarta idade", como as persoas maiores de 80 anos.*

[5] *Pódese visualizar e consultar o Diagnóstico Comunitario de Fontiñas na web municipal www.compostelaintegra.org*

CONCELLO DE SANTIAGO
CONCELLERÍA
AREA DE SERVIZOS SOCIAIS

XUNTA DE GALICIA
IES Antonio Fraguas

Fonte: UTS Fontiñas (Servizos Sociais Comunitarios) e Departamento de Orientación do IES Antonio Fraguas, 2015.

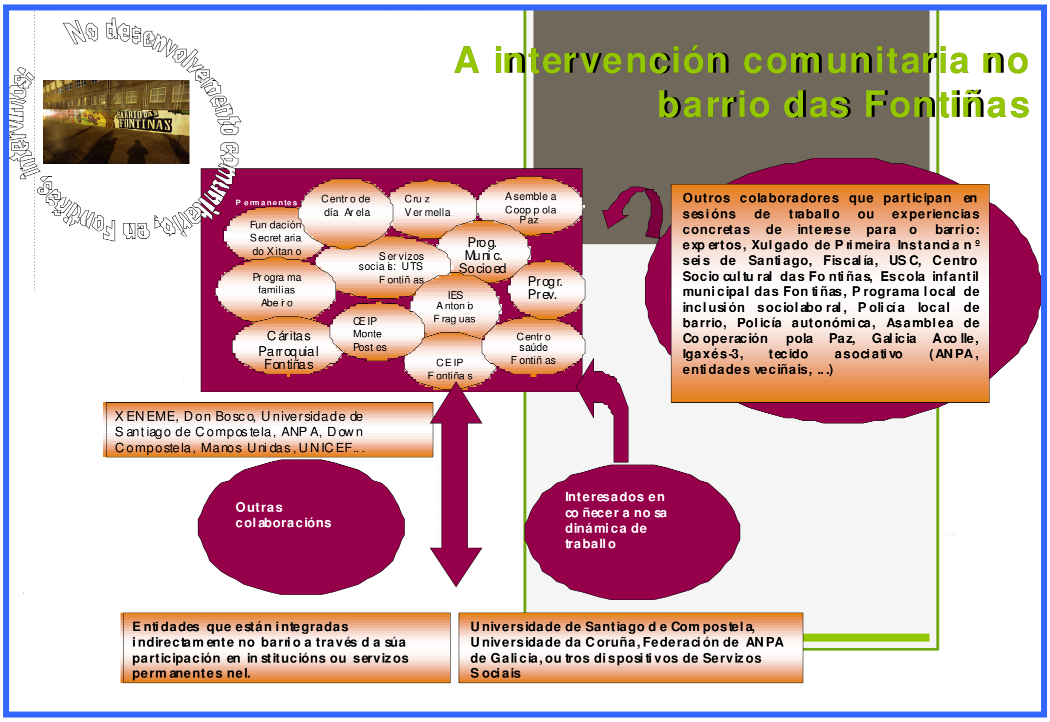

Fonte: UTS Fontiñas (Servizos Sociais Comunitarios) e Departamento de Orientación do IES Antonio Fraguas, 2015.

Fonte: II Diagnostico Comunitário. UTS Fontiñas (Servizos Sociais Comunitarios), 2012.

Non hai que esquecer que os fins da intervención dos Servizos Sociais Comunitarios non deben ser exclusivamente asistencialistas (si ben hai que traballar para a cobertura das necesidades básicas da cidadanía), senón que debe dar un paso adiante, incidindo na prevención e na integración no contorno comunitario (non dende a asimilación senón dende a pertenza a un barrio, dende a convivencia positiva da súa veciñanza, respectando as diferenzas de cada quen).

Ben, pois tendo presente todo isto, dende o Punto de Atención de Servizos Sociais de Fontiñas, o Programa municipal Socioeducativo, o Programa municipal de Prevención (estes tres dispositivos pertencentes á Concellería da Área de Servizos Sociais) e o IES Antonio Fraguas, contando coa colaboración das restantes entidades do barrio, levaron a cabo un proxecto formativo, dirixido basicamente a adolescentes, con idades comprendidas entre os 12 e o 16 anos, no que se traballou con eles (dun xeito educativo dinámico e aberto) aspectos inherentes a situacións de vulnerabilidade ou de risco social, conxugados con reflexións técnicas e aplicacións prácticas.

Este proxecto, cun claro enfoque preventivo, enmarcouse nas seguintes liñas de intervención:

- **Liña nº 13 do Diagnóstico Comunitario**: Deseño e implementación de proxectos formativos para a xuventude.

- **Liña nº 18 do Diagnóstico Comunitario**: Intervención integral, dende o ámbito escolar e social, con menores para previr situacións de risco social.

Fonte: UTS Fontiñas – Servizos Sociais Comunitarios Básicos do Concello de Santiago de Compostela, ano 2015.

E, incluso, ven a reforzar a intervención que se está levando a cabo en materia de absentismo escolar e de mellorar a convivencia no contorno comunitario, minguando a presenza de elementos de risco e de condutas asociais.

Foi un proxecto que se fundamenta tanto en aspectos vinculados á prevención primaria como secundaria.

No primeiro dos casos (prevención primaria) as accións formativas que se levaron a cabo tiñan como obxecto a prevención da aparición de condutas antisociais en poboación que aínda non presenta esta problemática; son actividades dirixidas a adolescentes, en xeral, que pretenden asegurar o seu normal desenvolvemento.

No segundo (prevención secundaria), dirixeuse a adolescentes que amosan algún signo de condutas disruptivas e preténdese minguar factores de risco.

Este proxecto tamén se liga cos contidos establecidos nas liñas de actuación municipais de prevención de drogas. Así, neste eido, hai un ámbito referido á prevención comunitaria, tendo como destinatarios á totalidade da poboación, tratando de favorecer a integración social de todas as persoas. A actuación comunitaria é unha estratexia metodolóxica que busca comprometer e coordinar a todos os colectivos que forman a comunidade e que, entre todos, se poidan realizar aportacións na prevención de drogodependencias.

Fonte: UTS Fontiñas (Servizos Sociais Comunitarios) e Departamento de Orientación do IES Antonio Fraguas, 2015.

O ámbito educativo, a través do IES Antonio Fraguas, é copartícipe de tódalas accións comunitarias que afectan ao colectivo infanto-xuvenil. Así, é preciso facer as seguintes consideracións con respecto á posta en marcha desta proposta, pois son moitos os aspectos que unha actividade formativa destas características pode desenvolver.

En 1º lugar e a nivel xeral, todos aqueles elementos relacionados co proxecto educativo do centro (PEC) como son a mellora da convivencia, a apertura ó contexto, a realidade plural e multicultural, etc., integrados nunha forma ampla e flexible de entender a educación en valores. Algúns deles quedan reflectidos na figura seguinte.

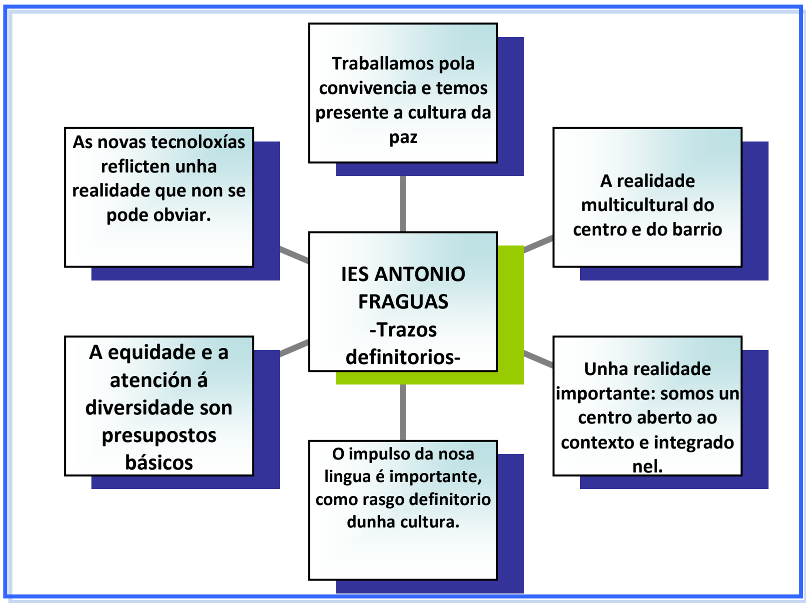

Fonte: Trazos de identidade do IES Antonio Fraguas (Proxecto Educativo, Plan de Convivencia), 2015.

Ademais, dende o Departamento de Orientación, catalizador e dinamizador de moitas das propostas de tipo colaborativo no centro, e de traballo en rede no barrio, séguese un modelo de intervención sociopsicopedagóxico que ten a prevención mediante programas, como una liña habitual de actuación nos diferentes ámbitos que abrangue.

Fonte: Departamento de Orientación IES Antonio Fraguas, 2013

É por isto que tanto no Proxecto Educativo, como no Plan de Acción Titorial e no Plan de Convivencia cobran sentido as sinerxías que se establecen cando falamos de cuestións como: a educación do alumnado como persoas e como futuros cidadáns, e por suposto, a información e a formación cara situacións de vulnerabilidade. Sen esquecer, certamente, as reflexións técnicas e morais que aos profesionais poden suscitarnos.

Fonte: Departamento de Orientación IES Antonio Fraguas, ANO 2013

En 2º lugar, e a un nivel de concreción máis específico, podemos falar non só da integración curricular nas tarefas propias da acción titorial senón tamén nas áreas curriculares. Esta conexión curricular permite integrar propostas coma estas nas dinámicas de centro. Desta forma, os obxectivos e contidos educativos a desenvolver poden ser abordados non só academicamente nas aulas, senón tamén a outro nivel diferente, no contacto con expertos en ditos ámbitos como é o caso de Arela ou de Javier Urra. Contar coa presenza destes profesionais dota dun valor incuestionable a experiencia.

No ano 2013, enmarcándose dentro das accións comunitarias preestablecidas no II Diagnóstico Comunitario do Barrio de Fontiñas, deseñouse o proxecto "**A nosa vida en positivo?: Vulnerabilidade social en adolescentes e mozos**". Proxecto que foi deseñado e implementado dende a UTS Fontiñas e o IES Antonio Fraguas e no que se traballou aspectos relacionados coa protección social do menor, a súa responsabilidade penal e, mesmamente, exemplos prácticos da consecuencia da cronificación de condutas disociais. Este proxecto foi avaliado de xeito moi positivo por todo o alumnado e demais asistentes ao mesmo, solicitando nos cuestionarios de avaliación que se repetiran accións similares. A forma habitual de traballar a partir de modelos de avaliación participativa, permítenos coñecer opinións, intereses e inquedanzas dos participantes. Tratar de darlles unha resposta, con esta nova edición de A nosa vida… en positivo? é ademais unha grande satisfacción.

Pois ben, recollendo ese testigo lanzado polo propio alumnado, as iniciativas do Departamento de Orientación do IES Antonio Fraguas, as aportacións das restantes entidades sociais do barrio e ten presente a función[6] dos Servizos Sociais Comunitarios no que refire á atención de menores en situación de risco e/ou conflito social, decídese retomar o Proxecto "**A nosa vida en positivo?**", dándolle un novo enfoque e incorporando igualmente as aportacións facilitadas dende o Programa municipal socioeducativo e o Programa municipal de prevención.

[6] *Función dos Servizos Sociais Comunitários, entre outras, a "...atención a menores en situación de risco ou conflito social, mediante programas orientados á atención psicosocial, intervención socioeducativa, formación en habilidades sociais ou outros que contribúan á súa integración familiar e comunitaria" (art. 26.h do Decreto 99/2012, do 16 de marzo, polo que se regula os Servizos Sociais Comunitarios).*

Fonte: UTS Fontiñas – Servizos Sociais Comunitarios Básicos do Concello de Santiago de Compostela, 2015.

As entidades socioeducativas do barrio de Fontiñas implementamos pois unha nova edición do proxecto e, dado o seu interese e a elevada valoración do primeiro proxecto, consideramos procedente compartir o mesmo coas restantes entidades do termo municipal.

Fonte: UTS Fontiñas – Servizos Sociais Comunitarios Básicos do Concello de Santiago de Compostela, 2015.

II.- E co proxecto pretendíase acadar os seguintes obxectivos

II.1.- Dirixidos aos adolescentes:

- Coñecer os dereitos e obrigas que asiste a todo menor.
- Aprender a exercitar os dereitos de forma responsable, respectando sempre o que está "ao teu carón".
- Poñer de manifesto as consecuencias, dende un punto de vista legal, de determinadas condutas.
- Coñecer as institucións que velan polos dereitos do menor e pola súa protección.
- Fomentar a participación dos adolescentes na vida comunitaria.
- Desenvolver conciencias críticas sobre o seu modo de actuar e proceder.
- Desenvolver contidos curriculares (propios de certas materias educativas) cunha metodoloxía innovadora e participativa.
- Desenvolver nos adolescentes a reflexión e actitude crítica

II.2.- Dirixidas a persoal técnico do ámbito socioeducativo:

- Analizar, definir e clarificar as normas de actuación co colectivo infanto-xuvenil.
- Incrementar o coñecemento sobre os recursos existentes relacionados coas situacións de vulnerabilidade social que afectan aos menores.
- Fortalecer as pontes entre a institución escolar e a comunidade
- Seguir a consolidar o traballo en rede iniciado no ano 1998.

III.- O desenvolvemento do proxecto

III.1.- O INICIO.

A idea inicial de deseñar e levar a cabo de novo o presente proxecto xurdiu nunha xuntanza de barrio, dados os resultados acadados na anterior edición (curso académico 2013-2014); no mesmo desexan incorporarse os centros educativos CEIP Fontiñas e CEIP Monte dos Postes. As **actuacións** son as seguintes:

1.- Obradoiro, realizado pola **Asociación Arela** no que, dun xeito didáctico, dinámico e asequible, se estudiou pormenorizadamente a **Lei 5/2000, de responsabilidade penal do menor**. Este obradoiro levouse a cabo o 8 de abril de 2015, no Centro Sociocultural das Fontiñas, de 11 a 12,30 horas. Acudiu alumnado de 4º da ESO, que supón un total de 90 alumnos e 11 profesores.

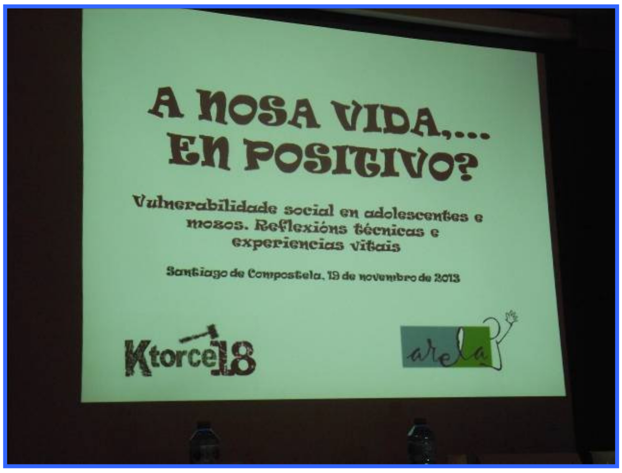

2.- Consúltase coa Concelleira da Area de Servizos Sociais a posibilidade de contar cun conferenciante de prestixio na intervención con menores, respondendo esta de forma afirmativa. Como primeira opción xurde a do xuíz de menores, Don Emilio Calatayud; e, como segunda opción, verbalizada pola orientadora do CEIP Fontiñas, a do psicólogo, Don Javier Urra. Encárgase destas xestións o técnico municipal de prevención. Asemade, este profesional verbaliza o interese doutras redes comunitarias de municipio de contar con este tipo de actividade, polo que a Concelleira considera que o profesional que se elixa acuda en horario de mañá ao Centro Sociocultural das Fontiñas (dado que o proxecto pertence a esta rede) e, en horario de tarde, a outra instalación, mais grande, dando cabida a tódolos centros educativos do municipio, que desexen participar.

III.2.- A FASE PRE.

III.2.1.- A organización.

Para concretar esta idea procedeuse a unha distribución de "papeis"; así, dende o Departamento de Orientación do IES Antonio Fraguas se contactou (mediante chamadas, correos electrónicos…) con Arela para plantexar a posibilidade de participación, concretar datas e contidos; o programa municipal de prevención encárgase de contactar con Emilio Calatayud e/ou Javier Urra, así como da xestión administrativa e económica

do proxecto; a redacción do proxecto corre a cargo das traballadoras sociais da UTS Fontiñas, educadora social do programa municipal socioeducativo e orientadora do IES Antonio Fraguas; a educadora social do programa municipal socioeducativo encárgase da xestión de espazos para a celebración da xornada aberta a todo o municipio en horario de mañá, mentres que as traballadoras sociais da UTS Fontiñas, fan o mesmo, pero coa correspondente en horario de mañá.

Sinalar que si ben o contacto con Emilio Calatayud foi inicialmente positivo, por problemas de axenda, foi imposible concretar data, polo que se opta pasar á segunda opción: Don Javier Urra[7]. Este plantea impartir a conferencia "*Ser mozo hoxe*" como data 21 de abril, que é aceptada na rede comunitaria, considerando que é unha oportunidade para acadar os obxectivos do proxecto. Prográmanse entón dúas conferencias; a primeira terá lugar o 21 de abril de 2015, no Centro Sociocultural das Fontiñas, de 11 a 12,30 horas. Acudirá alumnado de 6º de Educación Primaria do CEIP Fontiñas e Monte dos Postes, así como 1º de ESO no IES Antonio Fraguas. Asemade, a rede comunitaria do barrio de Fontiñas abre a súa programación ás restantes entidades socioeducativas do municipio con esta mesma conferencia, impartida o mesmo día, de 17 a 18,30 horas, no Pazo de Congresos de Santiago de Compostela. Acudirá alumnado de 6º de Educación Primaria e de ESO dos diferentes centros educativos da cidade. Tamén se facilitará a participación das entidades sociais do municipio que estean interesadas na mesma.

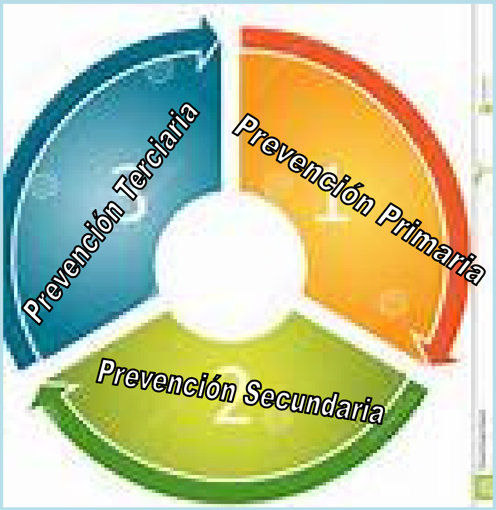

Fonte: UTS Fontiñas – Servizos Sociais Comunitarios Básicos do Concello de Santiago de Compostela, ano 2015.

Con estas actividades, pretendíase incidir en aspectos basicamente preventivos: coñecer para non facer, saber para poder previr, informarse para poder dirixir axeitadamente a nosa vida.

---

[7] Psicólogo Forense da Fiscalía do Tribunal Superior de Xustiza e Xulgados de Menores de Madrid (en excedencia voluntaria). Dr. en Psicoloxía con la especialidade de Clínica. Pedagogo Terapeuta. Psicólogo especialista en Psicoterapia. Presidente da Asociación Iberoamericana de Psicoloxía Xurídica. Experiencia docente en varias Universidades. Durante anos traballou con mozos con condutas asociais no Centro Piloto Nacional de Reforma de Cuenca. Saltou á escena pública cando en 1996 foi nomeado Defensor do menor da Comunidade de Madrid, posto que mantivo ata 2001. Foi chamado como experto pólo Congreso e o Senado do noso país, así como representou a España en foros internacionais, como Nacións Unidas e o Parlamento Europeo. Foi Presidente da Rede Europea de Defensores do Menor (1999-2001).

III.2.2.- A difusión do proxecto.

1) Rolda de prensa de presentación do proxecto no Concello de Santiago de Compostela celebrada o 25 de marzo de 2015. Participan na mesma:

   i) María José Corral López, Concelleira da Area de Servizos Sociais.

   ii) Dolores Sanz Lobo, orientadora do IES Antonio Fraguas.

   iii) Eva María González Santiago, traballadora social da UTS Fontiñas (Servizos Sociais Comunitarios).

2) Difusión a través de tódolos integrantes das xuntanzas de barrio de Fontiñas, co obxecto de dalo a coñecer á poboación usuaria destas entidades ás que lle puidera ser de interese.

3) Difusión a través das redes telemáticas, tanto a do IES Antonio Fraguas (www.edu.xunta.es/centros/iesantoniofraguas/), a do grupo de investigación da Universidade de Santiago de Compostela (www.stellae.es), á do Concello de Santiago de Compostela (www.santiagodecompostela.org) como á que engloba redes comunitarias na que se atopa a de Fontiñas (www.compostelaintegra.org).

4) Difundiuse a maiores a actividade entre os integrantes das demais redes comunitarias da cidade, centros educativos e facultades universitarias vinculadas ao ámbito socioeducativo.

5) Considerouse procedente utilizar xa o cartel da anterior edición do proxecto, como sinal identificativo do mesmo, lembrando que foi elaborado pola orientadora do IES Antonio Fraguas.

III.3.- A FASE DURANTE

A implementación deste proxecto concretouse en tres fases, claramente diferenciadas:

FASE 1	**OBRADOIROS**	**TIPOLOXÍA**	**DATA**	**ALUMNADO PARTICIPANTE**
		Obradoiro 1: implementado polo **Programa KTORCE 18 de Arela**. Obxecto: explicación pormenorizada da **Lei de responsabilidade penal do menor**.	8 de abril de 2015, no Centro Sociocultural das Fontiñas	Alumnado de 4º da ESO: 90 alumnos, 12 profesores, 1 orientadora. A maiores, 10 persoas pertencentes a entidades sociais (Arela) e servizos públicos municipais (Servizos Sociais Comunitarios). **Total: 113**.
FASE 2	**CONFERENCIA**	**PONENTES**	**DATA**	**PARTICIPANTES**
		Don **Javier Urra Portillo**, coa conferencia "**Ser mozo hoxe**"	21 de abril de 2015, de 11 a 12,30 horas, no Centro Sociocultural das Fontiñas	6º de Educación Primaria do CEIP Fontiñas (33 alumnos, 3 mestres e 1 orientadora), catro grupos de 1º da ESO do IES Antonio Fraguas (95 alumnos, 11 mestres e 1 orientadora), 4 reporteiros e 28 persoas pertencentes a entidades sociais (Cruz Vermella e Arela) e servizos públicos municipais (Concellería da Area de Servizos Sociais e Centro Sociocultural das Fontiñas). **Total: 176**.
FASE 3	**CONFERENCIA**	Don **Javier Urra Portillo**, coa conferencia "**Ser mozo hoxe**"	21 de abril de 2015, de 17 a 18,30 horas, no Pazo de Congresos	**Nº de persoas** estimadas que participaron: **950**.

Fonte: Datos extraídos do cómputo de alumnado e profesionais participantes. Departamento de Orientación do IES Antonio Fraguas, Programa municipal socioeducativo e UTS Fontiñas (estes dous últimos dispositivos pertencentes aos Servizos Sociais Comunitarios Básicos do Concello de Santiago de Compostela), ano 2015.

IV.- A avaliación de resultados.

IV.1.- COMO SE FIXO A AVALIACIÓN?

Unha vez mais, en consonancia coa outros proxectos comunitarios xa realizados, se considera de especial relevancia a realización dunha avaliación participativa, que é sinónimo de risco e é básica para plantexar, no futuro, outras accións que sexan de interese para a comunidade. A metodoloxía para a realización de avaliación foi basicamente a seguinte:

a) Realizouse unha avaliación inicial do contexto xeográfico e social no que se desenvolve o proxecto. É contextualizado na realidade social e territorial do barrio de Fontiñas; realízase así unha descrición da súa realidade social, en canto a número de habitantes, estruturación por colectivos de idade, movementos poboacionais, condicións de vivenda, diversidade cultural e socioeconómica dos seus habitantes e as principais problemáticas sociais que imperan na zona.

   Vincúlase o proxecto co II Diagnóstico Social[8], elaborado cun enfoque comunitario, tendo en conta a mencionada realidade social e o aproveitamento da potencialidade e da oportunidade[9] derivada dunha intervención comunitaria consolidada e estable no tempo. Así, é relacionado con dúas liñas de intervención que se consideran básicas na zona:

   - *Liña 13*: deseño e implementación de proxectos formativos para a xuventude.
   - *Liña 18*: Intervención integral, dende o ámbito escolar e social, con menores para previr situacións de risco social.
   - E, incluso, ven a reforzar aspectos para mellorar a convivencia, non só no ámbito escolar, senón tamén no contexto comunitario, minguando a presenza de elementos de risco e de condutas asociais.

b) Prográmase igualmente a realización da avaliación pormenorizada da implementación do proxecto, describindo as fases do seu desenvolvemento:

   - A fase "inicio": de quen partiu a iniciativa (rede comunitaria do barrio de Fontiñas), a redefinición da mesma (coas aportacións da UTS Fontiñas, Programa municipal Socioeducativo, Programa municipal de Prevención e IES Antonio Fraguas), xuntanzas de organización, etc.
   - A "fase PRE-": concretar e darlle forma á idea, a difusión, a distribución de roles, os contactos cos poñentes, etc.
   - A fase "durante": a implementación dos obradoiros, a celebración da mesa redonda, a distribución dos gastos, etc.

---

[8] Mais información na web www.compostelaintegra.org
[9] GONZALEZ SANTIAGO, Eva María e VIQUEIRA PÉREZ, María Jesús. II Diagnóstico Comunitario do Barrio de Fontiñas (ano 2012). Documento que consta no apartado de "Documentación da rede do Barrio de Fontiñas" dentro da web www.compostelaintegra.org . Ver páx. 97: DAFO das entidades comunitarias.

E podemos constatar como o proxecto incide en distintos ámbitos:

- Na prevención, tanto na de índole primario (evitar a aparición de condutas asociais) como na secundaria (minguar elementos que afectan a colectivos de risco).
- E unha vez mais, aproveitase o proxecto para convertelo nunha "xornada de convivencia comunitaria.

c) E tamén se realiza unha avaliación de resultados, dende distintas ópticas:

- **Cuantitativa**, a través do cálculo e interpretación dos indicadores formulados previamente, e que fan referencia a:

	ASPECTO A AVALIAR	INDICADORES
AVALIACIÓN CUANTITATIVA	Organización e implementación	Nº de profesionais encargados da elaboración e organización do Proxecto
		Nº de profesionais que difunde o Proxecto
		Nº de profesionais que participan no obradoiro
		Nº de profesionais que participan na conferencia
	Impacto e participación	Nº de alumnado que participan no obradoiro / nº de alumnado previsto
		Nº de alumnado que participan na conferencia / nº de alumnado previsto
		Nº de profesionais asistentes do eido educativo
		Nº de profesionais asistentes do eido social

- **Cualitativa**, a través da análise dos cuestionarios que se lle pasa a unha mostra dos asistentes e que fan referencia a:

	ASPECTO A AVALIAR	INDICADORES
AVALIACIÓN CUALITATIVA	Valoración dos asistentes, a través de enquisas:	¿Gustou a actividade?
		Interese dos contidos
		A comunicación establecida polo relator cos asistentes.
		As preguntas realizadas polos asistentes.

E déixase incluso un apartado aberto referido ás conclusións das xornadas e a suxestións para o deseño e a implementación de novas iniciativas comunitarias.

A avaliación é concebida neste proxecto como unha ferramenta que evidencia os obstáculos que apareceron no camiño, pero tamén as potencialidades que xurdiron, polo que debe permitir a construción de novos escenarios, que probablemente se van materializar en futuros proxectos de intervención conxunta e mostrándose como unha avaliación non é o final dun proceso, senón un punto e seguido nas iniciativas comunitarias, que incluso as reforza e potencia.

Seguindo os criterios de transparencia e en consecuencia cunha programación participativa, é obrigado dar a coñecer á comunidade os resultados da implementación do proxecto, polo que o informe final de avaliación será incorporado, ao igual que xa estaba o proxecto, no apartado de documentación da web www.compostelaintegra.org

IV.2.- AVALIACIÓN CUANTITATIVA.

	ASPECTOS A AVALIAR	INDICADORES	Nº	OBSERVACIÓNS
AVALIACIÓN CUANTITATIVA	Organización e implementación	Nº de profesionais encargados da elaboración e organización do Proxecto	5	* Orientadora do IES Antonio Fraguas * Traballadoras sociais da UTS Fontiñas. * Educadora social do Programa municipal Socioeducativo * Técnico do Programa municipal de Prevención.
		Nº de profesionais colaboradores	2	* Psicóloga da Unidade municipal de Atención ás Familias. * Educadora social do Programa municipal Socioeducativo.
		Nº de profesionais que difunde o Proxecto	12	* Orientadoras do IES Antonio Fraguas, CEIP Fontiñas e CEIP Monte dos Postes: 3 * Traballadoras sociais da UTS Fontiñas: 2 * Educadoras sociais do Programa municipal Socioeducativo: 2 * Técnico municipal de Prevención: 1 * Coordinadora do Centro de Día Arela: 1 * Educadoras Sociais do Programa de atención a familias Abeiro: 2 * Fundación Secretariado Xitano: 1
		Nº de profesionais que participan nas actividades	3	* Asociación Arela: 2 * Don Javier Urra
	Impacto e participación	Nº de participantes nas actividades / nº de participantes previsto		*Actividade 1*: Arela: 113/103= 109,7 % *Actividade 2*: Urra (Centro Sociocultural das Fontiñas): 176/196= 89,8 %[10] *Actividade 3*: Urra (Pazo de Congresos): 950/60[11] = 158,3 %.

Fonte: Datos extraídos do cómputo de alumnado e profesionais participantes. Departamento de Orientación do IES Antonio Fraguas, Programa municipal socioeducativo e UTS Fontiñas (estes dous últimos dispositivos pertencentes aos Servizos Sociais Comunitarios Básicos do Concello de Santiago de Compostela), ano 2015.

[10] *A este respecto hai que indicar que inicialmente estaba prevista a asistencia de 6º de Educación Primaria do CEIP Monte dos Postes, que finalmente non puído ser posible, por criterios organizativos do centro, si asistindo o seu Director e a orientadora. Asemade, indicar hai importante presenza de medios de comunicación, sendo numerosas as entrevistas realizadas ao ponente, sen que en ningún caso estivera presente ningún menor de idade. Pos último indicar que os rapaces, reporteiros do IES Antonio Fraguas, puideron realizarlle unha entrevista ao mesmo.*

[11] *Centros educativos que asistiron á actividade: IES As Fontiñas, Seminario Menor, Colexio Vilas Alborada, IES Antonio Fraguas, IES SAR, CIF Compostela, IES Xelmirez II y CEIP Divino Maestro. Entidades que asistiron á xornada: centros de atención a menores e a familias da cidade (Casa de Familia Dignidade, Casa de Familia Arela, Centro de Día Arela, IGAXES, Programa de atención a familias Abeiro, CIENMA). Outros dispositivos: da rede sanitaria (Centro de Saúde de Fontiñas, Hospital Clínico de Santiago), da Universidade de Santiago de Compostela, da Policía Autonómica, doutros centros educativos da cidade e, puntualmente, de fora da mesma, dos Servizos Sociais doutros Concellos, etc.*

IV.3.- AVALIACIÓN CUALITATIVA.

A avaliación cualitativa realízase sobre unha mostra dos participantes, tanto na actividade impartida pola Asociación Arela (8 de abril) como a impartida por Don Javier Urra, no Centro Sociocultural das Fontiñas (21 de abril); non foi avaliada con cuestionarios a actividade da tarde do día 21 de abril, sendo imposible polo importante número de asistentes.

A experiencia foi ben acollida por tódolos profesionais encargados da súa organización, así como polos centros educativos asistentes ás mesmas.

IV.3.1.- Análise do Obradoiro impartido pola Asociación Arela, o 8 de abril dos correntes, sobre a Lei do Menor

En xeral, as puntuacións obtidas foron elevadas; no que se refire aos contidos traballados e á intervención polos técnicos que a impartiron, mais do 90 % teñen as puntuacións máximas de 4/5. Nembargantes, os asistentes son mais críticos coa intervención dos seus compañeiros, baixando esta porcentaxe ao 60 %.

Ítem analizado: "Gustouche esta actividade?"

(0 puntuación mínima / 5 puntuación máxima)

PUNTUACIÓN	ARELA	
	Nº	%
1	0	0%
2	0	0%
3	6	8,0 %
4	28	37,3%
5	41	54,7%
TOTAL CUESTIONARIOS	75[12]	
Puntuación media	4,5	

Fonte: Datos extraídos dos cuestionarios pasados pola Orientadora do IES Antonio Fraguas; volcado e análise estatística realizada polo Programa municipal socioeducativo e UTS Fontiñas (Servizos Sociais Comunitarios Básicos do Concello de Santiago de Compostela), ano 2015.

Por experiencias anteriores e en consecuencia coa avaliación extraída destes cuestionarios, o alumnado valora positivamente a participación en actividades de índole comunitaria, amosando claramente o seu interese por aquelas con contido preventivo dende o eido social, que afectan ao desenvolvemento da súa vida diaria. Amosan interese porque consideran os temas que se abordan como algo propio, que lles afecta.

[12] Dos 113 asistentes, recolléronse un total de 75 cuestionarios anónimos, o que supón unha mostra do 66,4 %.

Ítem analizado: "Valoración dos contidos traballados"

(0 puntuación mínima / 5 puntuación máxima)

PUNTUACIÓN	ARELA	
	Nº	%
1	0	0%
2	0	0%
3	3	4,0 %
4	31	41,3%
5	41	54,7%
TOTAL CUESTIONARIOS	75	
Puntuación media	**4,5**	

Fonte: Datos extraídos dos cuestionarios pasados pola Orientadora do IES Antonio Fraguas; volcado e análise estatística realizada polo Programa municipal socioeducativo e UTS Fontiñas (Servizos Sociais Comunitarios Básicos do Concello de Santiago de Compostela), ano 2015.

Segue a mesma liña que os cuestionarios anteriores, con puntuacións practicamente similares. Os menores asistentes amosan un elevado interese polos contidos traballados na xornada; dende o ámbito social, pero xa a nivel técnico, se verbalizou que lles gustaría que a actividade concretara mais as condutas delictivas, así como o traballo que a nivel interno se realiza dende os centros de reeducación.

Ítem analizado: "A comunicación entre as persoas relatoras e os asistentes"

(0 puntuación mínima / 5 puntuación máxima)

PUNTUACIÓN	ARELA	
	Nº	%
1	0	0,0%
2	0	0,0%
3	4	5,3%
4	25	33,3%
5	46	61,3%
TOTAL CUESTIONARIOS	75	
Puntuación media	**4,6**	

Fonte: Datos extraídos dos cuestionarios pasados pola Orientadora do IES Antonio Fraguas; volcado e análise estatística realizada polo Programa municipal socioeducativo e UTS Fontiñas (Servizos Sociais Comunitarios Básicos do Concello de Santiago de Compostela), ano 2015.

O alumnado participante incrementa aínda mais a valoración realizada polos ponentes, considerando que o xeito de expresarse e de dirixirse a eles facilitou a comprensión da temática tratada. Algúns técnicos do eido social apreciaron que, puntualmente, o modo de expresarse debería ser distinto, non utilizando tanto a xerga xuvenil.

Ítem analizado: "Interese das preguntas realizadas polos asistentes"

(0 puntuación mínima / 5 puntuación máxima)

PUNTUACIÓN	ARELA	
	Nº	%
1	1	1,3%
2	9	12,0%
3	20	26,7%
4	20	26,7%
5	25	33,3%
TOTAL CUESTIONARIOS	75	
Puntuación media	3,8	

Fonte: Datos extraídos dos cuestionarios pasados pola Orientadora do IES Antonio Fraguas; volcado e análise estatística realizada polo Programa municipal socioeducativo e UTS Fontiñas (Servizos Sociais Comunitarios Básicos do Concello de Santiago de Compostela), ano 2015.

A avaliación realizada polo propio alumnado sobre a intervención dos seus compañeiros e o interese das preguntas formuladas se torna un pouco mais crítica, minguando as puntuacións realizadas dende este eido, pero que en todo caso, o 60 % lle otorgan valores de 4/5.

IV.3.1.- Análise da conferencia impartida por Don Javier Urra, o 21 de abril dos correntes, titulada "Ser mozo, hoxe".

En xeral, as puntuacións obtidas foron elevadas; no que se refire aos contidos traballados e á intervención polos técnicos que a impartiron, mais do 90 % teñen as puntuacións máximas de 4/5. Nembargantes, os asistentes son mais críticos coa intervención dos seus compañeiros, baixando esta porcentaxe ao 60 %.

Ítem analizado: "Gustouche esta actividade?"

(0 puntuación mínima / 5 puntuación máxima)

PUNTUACION	CEIP FONTIÑAS		IES ANTONIO FRAGUAS	
	Nº	%	Nº	%
1	0	0,0 %	0	0,0 %
2	0	0,0 %	2	1,3 %
3	0	0,0 %	9	5,8 %
4	4	14,8 %	47	30,3 %
5	23	85,2 %	97	62,6 %
TOTAL CUESTIONARIOS	27		155	
Puntuación media	4,9		4,5	

Fonte: Datos extraídos dos cuestionarios pasados pola Orientadora do IES Antonio Fraguas; volcado e análise estatística realizada polo Programa municipal socioeducativo e UTS Fontiñas (Servizos Sociais Comunitarios Básicos do Concello de Santiago de Compostela), ano 2015.

Si ben as medias acadadas son elevadas nos dous casos, significativo o é no caso do alumnado de 6º de Educación Primaria do CEIP Fontiñas, cun 4,9 sobre, amosando sumo interese polos contidos traballados, así como polas iniciativas comunitarias nas que están a participar.

Ítem analizado: "Contido da actividade"

(0 puntuación mínima / 5 puntuación máxima)

PUNTUACION	CEIP FONTIÑAS		IES ANTONIO FRAGUAS	
	Nº	%	Nº	%
1	0	0,0 %	0	0,0 %
2	0	0,0 %	0	0,0 %
3	0	0,0 %	7	4,5 %
4	3	11,1 %	50	32,3 %
5	24	88,9 %	98	63,2 %
TOTAL CUESTIONARIOS	27		155	
Puntuación media	**4,9**		**4,6**	

Fonte: Datos extraídos dos cuestionarios pasados pola Orientadora do IES Antonio Fraguas; volcado e análise estatística realizada polo Programa municipal socioeducativo e UTS Fontiñas (Servizos Sociais Comunitarios Básicos do Concello de Santiago de Compostela), ano 2015.

En consonancia co analizado na táboa anterior, aparecen as medias sobre a valoración do alumnado no que respecta ao contido da actividade. Si ben as medias son altas, evidénciase un maior impacto nos alumnos de 6º de Educación Primaria, que lle outorgan unha calificación dun 4,9 sobre unha escala de 5. Reiterar que a temática relacionada coa convivencia familiar, con aspectos preventivos a nivel social, é de interese no alumnado. Abordar este tipo de cuestións é implementar proxectos sociais que incidan na prevención primaria de condutas de risco.

Ítem analizado: "Comunicación"

(0 puntuación mínima / 5 puntuación máxima)

PUNTUACION	CEIP FONTIÑAS		IES ANTONIO FRAGUAS	
	Nº	%	Nº	%
1	0	0,0 %	1	0,6 %
2	0	0,0 %	2	1,3 %
3	0	0,0 %	10	6,5 %
4	1	3,7 %	44	28,4 %
5	26	96,3 %	98	63,2 %
TOTAL CUESTIONARIOS	27		155	
Puntuación media	**5,0**		**4,5**	

Fonte: Datos extraídos dos cuestionarios pasados pola Orientadora do IES Antonio Fraguas; volcado e análise estatística realizada polo Programa municipal socioeducativo e UTS Fontiñas (Servizos Sociais Comunitarios Básicos do Concello de Santiago de Compostela), ano 2015.

O ponente logrou empatizar co alumnado participante, sobre todo no que respecto aos de 6º de Educación Primaria, acadando practicamente a puntuación máxima.

Ítem analizado: "Preguntas"

(0 puntuación mínima / 5 puntuación máxima)

PUNTUACION	CEIP FONTIÑAS		IES ANTONIO FRAGUAS	
	Nº	%	Nº	%
1	0	0,0 %	5	3,2 %
2	0	0,0 %	15	9,7 %
3	2	7,4 %	46	29,7 %
4	14	51,9 %	52	33,5 %
5	11	40,7 %	37	23,9 %
TOTAL CUESTIONARIOS	27		155	
Puntuación media	**4,3**		**3,7**	

Fonte: Datos extraídos dos cuestionarios pasados pola Orientadora do IES Antonio Fraguas; volcado e análise estatística realizada polo Programa municipal socioeducativo e UTS Fontiñas (Servizos Sociais Comunitarios Básicos do Concello de Santiago de Compostela), ano 2015.

Indicar o xa explicado ao comezo deste apartado; si ben a valoración global do proxecto é amplamente satisfactoria, no que respecta ás preguntas realizadas polo alumnado, os propios compañeiros amosan unha actitude mais crítica, minguando as cifras medias. Amosemos agora unha síntese dea valoración realizada polos alumnos de 6º de Educación Primaria do CEIP Fontiñas e de 1º da ESO do IES Antonio Fraguas, no que respecta aos diferentes items analizados:

Gráfico nº 2: Síntese das avaliacións realizadas polo alumnado participante na xornada de mañá.

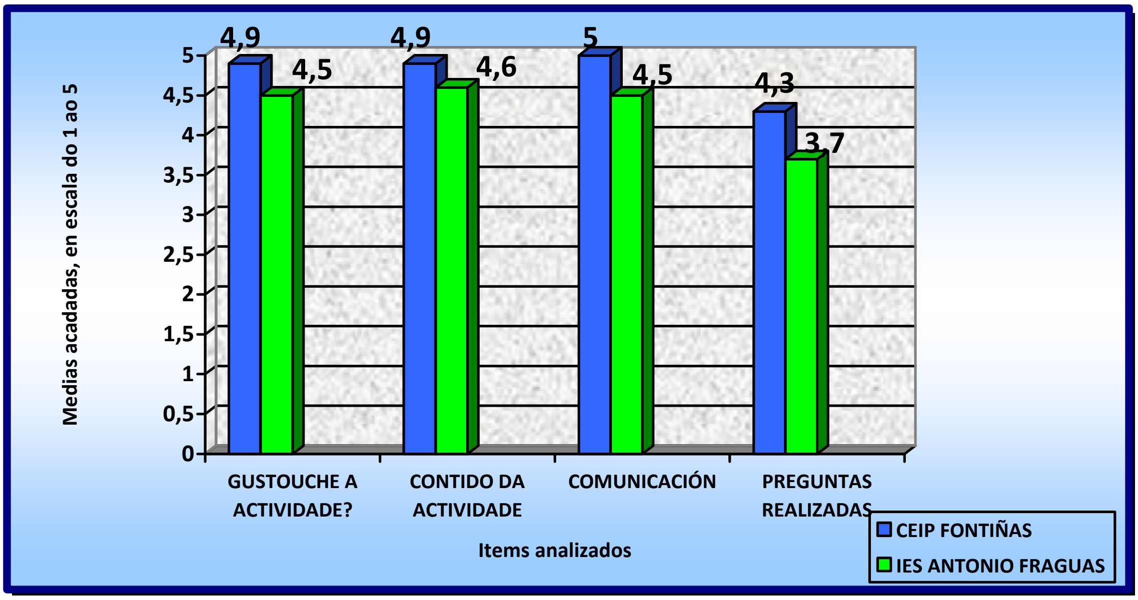

Fonte: Datos extraídos dos cuestionarios pasados pola Orientadora do IES Antonio Fraguas; volcado e análise estatística realizada polo Programa municipal socioeducativo e UTS Fontiñas (Servizos Sociais Comunitarios Básicos do Concello de Santiago de Compostela), ano 2015.

V.- Coste económico.

O coste inicialmente previsto da actividade desglósase do seguinte xeito:

- Asociación Arela: 40 €.

- Conferencias de Don Javier Urra: 1994,48 €. O gasto desglósase en:
  - Conferencias: 1736 €.
  - Gastos de traslado: 258,48 €.

- Gastos de autobuses: 154 €.

- Outros gastos menores (cartelería, augas ponentes, etc): 47 €.

O total do coste do Proxecto "A nosa vida..., en positivo?, 2ª edición" ascendeu a 2.235,48 €, dos cales 2.188,48 € foi financiado a cargo do Programa municipal de Prevención de Drogas e Hábitos de Vida Saúdables (Concellería da Área de Servizos Sociais do Concello de Santiago de Compostela) e os 47 € restantes (gastos menores), de xeito particular, polas traballadoras sociais da UTS Fontiñas, educadora social do Programa municipal Socioeducativo e orientadora do IES Antonio Fraguas.

VI.- Suxestións para vindeiras actuacións comunitarias.

Nos propios cuestionarios de avaliación, se solicitaba que realizaran suxestións para vindeiras accións formativas. Trátase, unha vez mais, de realizar proxectos participativos e colaborativos, e en ningún caso impositivos, carentes de interese para os seus destinatarios. Recóllense aquí parte das suxestións realizadas por escrito, ordeadas a criterio da maior demanda do alumnado:

1º.- O uso das redes sociais; o perigo das mesmas. O "sexting".
2º.- O acoso escolar. O bulling.
3º.- O consumo de drogas e alcohol.
4º.- Educación sexual.
5º.- A repetición do proxecto "A nosa vida..., en positivo?".

Vexamos algún dos cuestionarios:

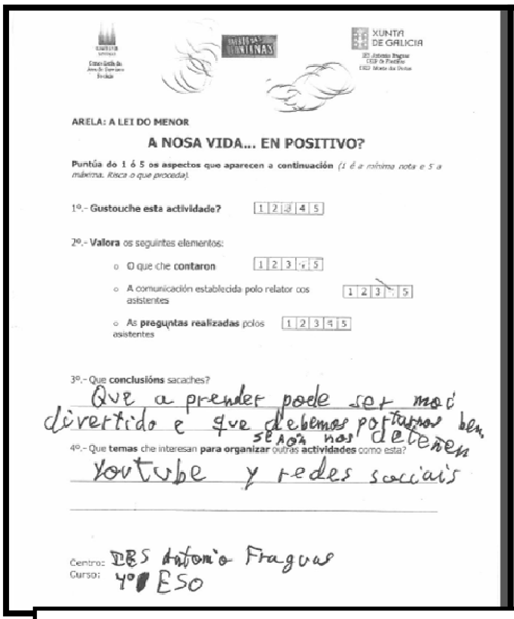
ARELA: A LEI DO MENOR

A NOSA VIDA... EN POSITIVO?

Puntúa do 1 ó 5 os aspectos que aparecen a continuación (1 é a mínima nota e 5 a máxima. Risca o que proceda).

1º.- Gustouche esta actividade? 1 2 3 4 5

2º.- Valora os seguintes elementos:
- O que che contaron 1 2 3 4 5
- A comunicación establecida polo relator cos asistentes 1 2 3 4 5
- As preguntas realizadas polos asistentes 1 2 3 4 5

3º.- Que conclusións sacaches? Que aprender pode ser moi divertido e que debemos portarnos ben, senón nos detenen

4º.- Que temas che interesan para organizar outras actividades como esta? Youtube y redes sociais

Centro: IES Antonio Fraguas
Curso: 4º ESO

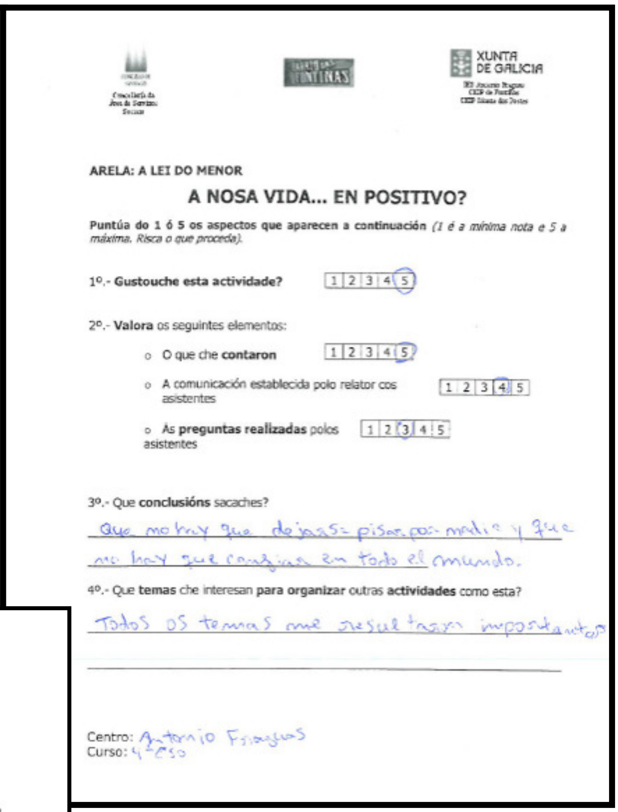
ARELA: A LEI DO MENOR

A NOSA VIDA... EN POSITIVO?

Puntúa do 1 ó 5 os aspectos que aparecen a continuación (1 é a mínima nota e 5 a máxima. Risca o que proceda).

1º.- Gustouche esta actividade? 1 2 3 4 5

2º.- Valora os seguintes elementos:
- O que che contaron 1 2 3 4 5
- A comunicación establecida polo relator cos asistentes 1 2 3 4 5
- As preguntas realizadas polos asistentes 1 2 3 4 5

3º.- Que conclusións sacaches? Que no hay que dejarse pisar por nadie y que no hay que confiar en todo el mundo.

4º.- Que temas che interesan para organizar outras actividades como esta? Todos os temas me resultaron importantes

Centro: Antonio Fraguas
Curso: 4º ESO

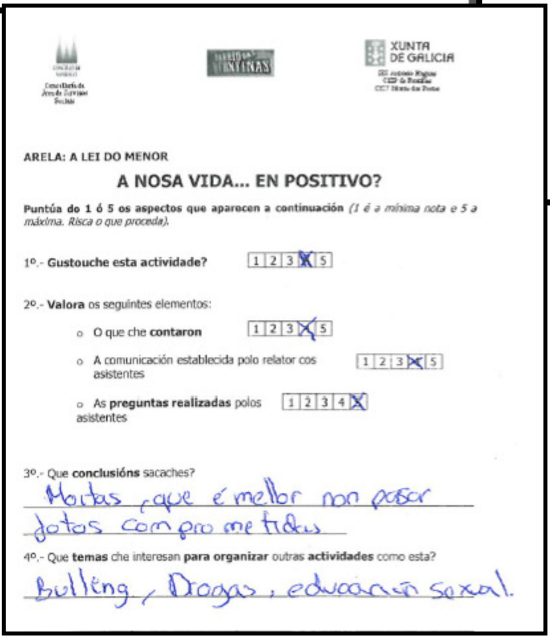
ARELA: A LEI DO MENOR

A NOSA VIDA... EN POSITIVO?

Puntúa do 1 ó 5 os aspectos que aparecen a continuación (1 é a mínima nota e 5 a máxima. Risca o que proceda).

1º.- Gustouche esta actividade? 1 2 3 4 5

2º.- Valora os seguintes elementos:
- O que che contaron 1 2 3 4 5
- A comunicación establecida polo relator cos asistentes 1 2 3 4 5
- As preguntas realizadas polos asistentes 1 2 3 4 5

3º.- Que conclusións sacaches? Moitas, que é mellor non pasar datos comprometidos

4º.- Que temas che interesan para organizar outras actividades como esta? Bulling, Drogas, educación sexual.

CONCELLO DE SANTIAGO
CONCELLERÍA
AREA DE SERVIZOS SOCIAIS

XUNTA DE GALICIA
IES Antonio Fraguas

Concellería da Área de Servizos Sociais — BARRIO DAS FONTIÑAS — XUNTA DE GALICIA, IES Antonio Fraguas, CEIP de Fontiñas, CEIP Monte dos Postes

ARELA: A LEI DO MENOR

A NOSA VIDA... EN POSITIVO?

Puntúa do 1 ó 5 os aspectos que aparecen a continuación *(1 é a mínima nota e 5 a máxima. Risca o que proceda).*

1º.- **Gustouche esta actividade?** 1 2 3 4 5

2º.- **Valora** os seguintes elementos:

- O que che **contaron** 1 2 3 4 5
- A comunicación establecida polo relator cos asistentes 1 2 3 4 5
- As **preguntas realizadas** polos asistentes 1 2 3 4 5

3º.- Que **conclusións** sacaches?

Tenemos que ter cuidado en Internet, nas situacións e pensar bien en alguna cosa.

4º.- Que **temas** che interesan **para organizar** outras **actividades** como esta?

Bulling

Centro: IES Antonio Fraguas
Curso: 4º D

Concellería da Área de Servizos Sociais — BARRIO DAS FONTIÑAS — XUNTA DE GALICIA, IES Antonio Fraguas, CEIP de Fontiñas, CEIP Monte dos Postes

ARELA: A LEI DO MENOR

A NOSA VIDA... EN POSITIVO?

Puntúa do 1 ó 5 os aspectos que aparecen a continuación *(1 é a mínima nota e 5 a máxima. Risca o que proceda).*

1º.- **Gustouche esta actividade?** 1 2 3 4 5

2º.- **Valora** os seguintes elementos:

- O que che **contaron** 1 2 3 4 5
- A comunicación establecida polo relator cos asistentes 1 2 3 4 5
- As **preguntas realizadas** polos asistentes 1 2 3 4 5

3º.- Que **conclusións** sacaches?

Que las leyes del menor son complicadas y que los adolescentes son muy difíciles.

4º.- Que **temas** che interesan **para organizar** outras **actividades** como esta?

Internet y sus verdaderos peligros

Centro: IES Ant...
Curso: 4º ESO

Concellería da Área de Servizos Sociais — BARRIO DAS FONTIÑAS — XUNTA DE GALICIA, IES Antonio Fraguas, CEIP de Fontiñas, CEIP Monte dos Postes

ARELA: A LEI DO MENOR

A NOSA VIDA... EN POSITIVO?

Puntúa do 1 ó 5 os aspectos que aparecen a continuación *(1 é a mínima nota e 5 a máxima. Risca o que proceda).*

1º.- **Gustouche esta actividade?** 1 2 3 4 5

2º.- **Valora** os seguintes elementos:

- O que che **contaron** 1 2 3 4 5
- A comunicación establecida polo relator cos asistentes 1 2 3 4 5
- As **preguntas realizadas** polos asistentes 1 2 3 4 5

3º.- Que **conclusións** sacaches?

Non hai que crer todo o que nos din e saber os tipos de acoso

4º.- Que **temas** che interesan **para organizar** outras **actividades** como esta?

Todo estuvo bien, pero tendría que haber más detalles de los centros para menores.

Concellería da Área de Servizos Sociais — BARRIO DAS FONTIÑAS — XUNTA DE GALICIA, IES Antonio Fraguas, CEIP de Fontiñas, CEIP Monte dos Postes

ARELA: A LEI DO MENOR

A NOSA VIDA... EN POSITIVO?

Puntúa do 1 ó 5 os aspectos que aparecen a continuación *(1 é a mínima nota e 5 a máxima. Risca o que proceda).*

1º.- **Gustouche esta actividade?** 1 2 3 4 5

2º.- **Valora** os seguintes elementos:

- O que che **contaron** 1 2 3 4 5
- A comunicación establecida polo relator cos asistentes 1 2 3 4 5
- As **preguntas realizadas** polos asistentes 1 2 3 4 5

3º.- Que **conclusións** sacaches?

Serviume para que me quede máis claro todo o relativo ás leis

4º.- Que **temas** che interesan **para organizar** outras **actividades** como esta?

Drogas

Centro: IES Antonio Fraguas.
Curso: 4º ESO

1-13

Concellería de Área de Servizos Sociais · BARRIO DAS FONTIÑAS · XUNTA DE GALICIA · IES Antonio Fraguas · CEIP de Fontiñas · CEIP Monte dos Postes

JAVIER URRA: "SER JOVEN HOY"

A NOSA VIDA... EN POSITIVO?

Puntúa do 1 ó 5 os aspectos que aparecen a continuación *(1 é a mínima nota e 5 a máxima. Risca o que proceda).*

1º.- **Gustouche esta actividade?** 1 2 3 4 5 (marcado 5)

2º.- **Valora** os seguintes elementos:

- O que che **contaron** 1 2 3 4 5 (marcado 5)
- A comunicación establecida polo relator cos asistentes 1 2 3 4 5 (marcado 4)
- As **preguntas realizadas** polos asistentes 1 2 3 4 5 (marcado 4)

3º.- Que **conclusións** sacaches?

Que hay que axudar a xente é ter amor para dar e para recibir

4º.- Que **temas** che interesan **para organizar** outras **actividades** como esta?

Pois cos nenos que teñen problemas.

Centro:
Curso:

Concellería de Área de Servizos Sociais · BARRIO DAS FONTIÑAS · XUNTA DE GALICIA · IES Antonio Fraguas · CEIP de Fontiñas · CEIP Monte dos Postes

JAVIER URRA: "SER JOVEN HOY"

A NOSA VIDA... EN POSITIVO?

Puntúa do 1 ó 5 os aspectos que aparecen a continuación *(1 é a mínima nota e 5 a máxima. Risca o que proceda).*

1º.- **Gustouche esta actividade?** 1 2 3 4 5 (marcado 5)

2º.- **Valora** os seguintes elementos:

- O que che **contaron** 1 2 3 4 5 (marcado 5)
- A comunicación establecida polo relator cos asistentes 1 2 3 4 5 (marcado 5)
- As **preguntas realizadas** polos asistentes 1 2 3 4 5 (marcado 5)

3º.- Que **conclusións** sacaches?

Pues valorar las personas, aún que sea descapacitad porque ellos son humanos como nosotros.

4º.- Que **temas** che interesan **para organizar** outras **actividades** como esta?

Pues trabajar un día con gente con problemas, pasar un día allí, conocerlos un poco má

Concellería de Área de Servizos Sociais · BARRIO DAS FONTIÑAS · XUNTA DE GALICIA · IES Antonio Fraguas · CEIP de Fontiñas · CEIP Monte dos Postes

JAVIER URRA: "SER JOVEN HOY"

A NOSA VIDA... EN POSITIVO?

Puntúa do 1 ó 5 os aspectos que aparecen a continuación *(1 é a mínima nota e 5 a máxima. Risca o que proceda).*

1º.- **Gustouche esta actividade?** 1 2 3 4 5 (marcado 5)

2º.- **Valora** os seguintes elementos:

- O que che **contaron** 1 2 3 4 5 (marcado 5)
- A comunicación establecida polo relator cos asistentes 1 2 3 4 5 (marcado 4)
- As **preguntas realizadas** polos asistentes 1 2 3 4 5 (marcado 3)

3º.- Que **conclusións** sacaches?

Que era un señor hablador e que explicoume cousas que non sabía e sorprendeu

4º.- Que **temas** che interesan **para organizar** outras **actividades** como esta?

As preguntas, e cando contou o que pasou en barcelona, é moi forte o que pasou.

Centro: Instituto IES antonio fraguas.
Curso: 1ºC eso.

Concellería de Área de Servizos Sociais · BARRIO DAS FONTIÑAS · XUNTA DE GALICIA · IES Antonio Fraguas · CEIP de Fontiñas · CEIP Monte dos Postes

JAVIER URRA: "SER JOVEN HOY"

A NOSA VIDA... EN POSITIVO?

Puntúa do 1 ó 5 os aspectos que aparecen a continuación *(1 é a mínima nota e 5 a máxima. Risca o que proceda).*

1º.- **Gustouche esta actividade?** 1 2 3 4 5 (marcado 5)

2º.- **Valora** os seguintes elementos:

- O que che **contaron** 1 2 3 4 5 (marcado 5)
- A comunicación establecida polo relator cos asistentes 1 2 3 4 5 (marcado 4)
- As **preguntas realizadas** polos asistentes 1 2 3 4 5 (marcado 3)

3º.- Que **conclusións** sacaches?

Empatizar cos demais, que non importar caer se non levantarse pase o que pase

4º.- Que **temas** che interesan **para organizar** outras **actividades** como esta?

O compromiso cos demais, o respeto mutuo etc.

Concellería de Área de Servizos Sociais

JAVIER URRA: [illegible]

A NOSA VIDA... EN POSITIVO?

Puntúa do 1 ó 5 os aspectos que aparecen a continuación *(1 é a mínima nota e 5 a máxima. Risca o que proceda).*

1º.- **Gustouche esta actividade?** 1 2 3 4 5 (marcado 5)

2º.- **Valora** os seguintes elementos:

- O que che **contaron** 1 2 3 4 5 (marcado 5)
- A comunicación establecida polo relator cos asistentes 1 2 3 4 5 (marcado 5)
- As **preguntas realizadas** polos asistentes 1 2 3 4 5 (marcado 3)

3º.- Que **conclusións** sacaches?

4º.- Que **temas** che interesan **para organizar** outras **actividades** como esta?

As adiccións á droga e ao alcohol

VII.- A modo de resume...

	ASPECTOS A AVALIAR	INDICADORES	Nº	OBSERVACIÓNS
AVALIACIÓN CUANTITATIVA	Organización e implementación	Nº de profesionais encargados da elaboración e organización do Proxecto	5	* Orientadora do IES Antonio Fraguas * Traballadoras sociais da UTS Fontiñas. * Educadora social do Programa municipal Socioeducativo * Técnico do Programa municipal de Prevención.
		Nº de profesionais colaboradores	2	* Psicóloga da Unidade municipal de Atención ás Familias. * Educadora social do Programa municipal Socioeducativo.
		Nº de profesionais que difunde o Proxecto	12	* Orientadoras do IES Antonio Fraguas, CEIP Fontiñas e CEIP Monte dos Postes: 3 * Traballadoras sociais da UTS Fontiñas: 2 * Educadoras sociais do Programa municipal Socioeducativo: 2 * Técnico municipal de Prevención: 1 * Coordinadora do Centro de Día Arela: 1 * Educadoras Sociais do Programa de atención a familias Abeiro: 2 * Fundación Secretariado Xitano: 1
		Nº de profesionais que participan nas actividades	3	* Asociación Arela: 2 * Don Javier Urra
	Impacto e participación	Nº de participantes nas actividades / nº de participantes previsto		*Actividade 1*: Arela: 113/103= 109,7 % *Actividade 2*: Urra (Centro Sociocultural das Fontiñas): 176/196= 89,8 %[13] *Actividade 3*: Urra (Pazo de Congresos): 950/60[14] = 158,3 %.

COSTE				- Asociación Arela: 40 €.
				- Conferencias de Don Javier Urra: 1194,48 €. O gasto desglósase en:
				  o Conferencias: 1736 €.
				  o Gastos de traslado: 258,48 €.
				- Gastos de autobuses: 154 €.
				- Gastos menores: 47 €.
				O total do coste do Proxecto “A nosa vida..., en positivo?, 2ª edición” ascendeu a 2.235,48 €.

[13] *A este respecto hai que indicar que inicialmente estaba prevista a asistencia de 6º de Educación Primaria do CEIP Monte dos Postes, que finalmente non puído ser posible, por critérios organizativos do centro, si asistindo o seu Director e a orientadora. Asemade, indicar hai importante presenza de medios de comunicación, sendo numerosas as entrevistas realizadas ao ponente, sen que en ningún caso estivera presente ningún menor de idade. Pos último indicar que os rapaces, reporteiros do IS Antonio Fraguas, puideron realizarlle unha entrevista ao mesm.*

[14] *Centros educativos que asistiron á actividade: IES As Fontiñas, Seminario Menor, Colexio Vilas Alborada, IES Antonio Fraguas, IES SAR, CIF Compostela, IES Xelmirez II y CEIP Divino Maestro. Entidades que asistiron á xornada: centros de atención a menores e a familias da cidade (Casa de Familia Dignidade, Casa de Familia Arela, Centro de Día Arela, IGAXES, Programa de atención a familias Abeiro, CIENMA). Outros dispositivos: da rede sanitaria (Centro de Saúde de Fontiñas, Hospital Clínico de Santiago), da Universidade de Santiago de Compostela, da Policía Autonómica, doutros centros educativos da cidade e, puntualmente, de fora da mesma, dos Servizos Sociais doutros Concellos, etc.*

Este *proxecto comunitario* estivo elaborado e implementado por:

- **Eva María González Santiago**, traballadora social da UTS Fontiñas (pertencente aos Servizos Sociais Comunitarios Básicos do Concello de Santiago de Compostela).
- **María Jesús Viqueira Pérez**, traballadora social da UTS Fontiñas (pertencente aos Servizos Sociais Comunitarios Básicos do Concello de Santiago de Compostela).
- **Margarita Vázquez Teo**, educadora social do Programa municipal Socioeducativo (pertencente aos Servizos Sociais Comunitarios Básicos do Concello de Santiago de Compostela).
- **Jorge Carballido Salgado**, psicólogo – prevención de drogas (pertencente aos Servizos Sociais Comunitarios do Concello de Santiago de Compostela).
- **Dolores Sanz Lobo**, orientadora do Departamento de Orientación do IES Antonio Fraguas.

Na *elaboración da memoria avaliativa* participan:

- **Eva María González Santiago**, traballadora social da UTS Fontiñas (pertencente aos Servizos Sociais Comunitarios Básicos do Concello de Santiago de Compostela).
- **María Jesús Viqueira Pérez**, traballadora social da UTS Fontiñas (pertencente aos Servizos Sociais Comunitarios Básicos do Concello de Santiago de Compostela).
- **Margarita Vázquez Teo**, educadora social do Programa municipal Socioeducativo (pertencente aos Servizos Sociais Comunitarios Básicos do Concello de Santiago de Compostela).
- **Dolores Sanz Lobo**, orientadora do Departamento de Orientación do IES Antonio Fraguas.
- **Alicia Castelo Vieites,** educadora social do Programa de apoio á familia "Abeiro" (pertencente a Cáritas Interparroquial de Fontiñas).

En xornadas arduas de traballo, tódolos apoios son precisos. Por iso é de xustiza agradecer a *importante colaboración* prestada por:

- **María José Blanco Freire**, psicóloga – Unidade municipal de Atención ás Familias (pertencente aos Servizos Sociais Comunitarios do Concello de Santiago de Compostela).
- **Sandra Ferreño García,** educadora social do Programa municipal Socioeducativo (pertencente aos Servizos Sociais Comunitarios Básicos do Concello de Santiago de Compostela).
- **Elena Nogueira**, profesora do IES Antonio Fraguas.

Moitas grazas compañeiras!

Agradecer igualmente o apoio institucional realizado dende a Xefatura de Servizo e a Concellería da Área de Servizos Sociais, así como dende a Alcaldía do Concello de Santiago de Compostela, que evidencian o compromiso por proxectos que apostan pola prevención, que apostan pola convivencia, ..., en definitiva, que apostan polo benestar social.

E, por suposto, a tódalas compañeiras e compañeiros da rede comunitaria de Fontiñas, pola vosa implicación, colaboración e apoio. Como sempre, grazas!.